

BUITEN

17^e JAARGANG N°. 26.

ZATERDAG 30 JUNI 1923.

PLAFOND, AFKOMSTIG VAN EEN DER AFGEBROKEN HUIZEN BIJ DE HAAGSCHE GEVANGENPOORT, GESCHILDERD DOOR DANIEL HARINGH, EN THANS IN HET GEMEENTEMUSEUM DER HOFSTAD.

Redacteur: Mr. A. LOOSJES.

INHOUD:

DE WITTE PRIESTER VAN SIVA (3), DOOR BURTON E. STEVENSON	BLZ. 302
EEN MOOIE PLAFONDBESCHILDERING.	BLZ. 301, 303
ONTVANGEN BOEKEN	„ 303, 312
HET OUDE EN NIEUWE RAADHUIS TE KAMPEN, DOOR A. J. REYERS, GEÏLLUSTREERD	BLZ. 304—307
DE STICHTING VAN FAIRBANKS, UIT HET DEENSCH VAN EJNAR MIKKELSEN (VERVOLG)	BLZ. 307
„VELDGRAUW” OF CAMOUFLAGE? DOOR A. F. J. PORTIELJE, GEÏLLUSTREERD.	BLZ. 307—309
DE MARINIERSKAZERNE TE ROTTERDAM, DOOR K. L. SCHAMP, GEÏLLUSTREERD	BLZ. 308
SPARMANNIA AFRICANA, DOOR E. TH. W., GEÏLL. „	310
EEN FRIESCH KINDERLIEDJE, DOOR V. D. L. „	310
DE POORTJES VAN DE PENSHAL TE LEIDEN, DOOR A. L., GEÏLLUSTREERD	BLZ. 310—311
VAN MENSCHEN EN DIEREN, DOOR G. D. ROBERTS (14)	BLZ. 311
IN HET RIJK DER EEUWIGE SNEEUW, ILLUSTRATIE. „	312

BERICHTEN VAN REDACTIE EN UITGEVERS.

Men gelieve alles wat de Redactie of de Administratie van dit weekblad betreft te adresseeren aan de Uitgevers Scheltema & Holkema's Boekhandel, Rokin 74-76, Amsterdam, met de toevoeging: „Voor de Redactie” of „voor de Administratie van het Weekblad Buiten”. Duidelijke naam en adresvermelding wordt verzocht ook achter op de foto's.

Afzonderlijke nummers: Prijs 40 cts.

DE WITTE PRIESTER VAN SIVA

3) door BURTON E. STEVENSON.

VIERDE HOOFDSTUK.

FREDDIE SWAIN.

IK gleed meer dan ik klom de ladder af, nam het witte couvert van het gras open zag dat het werkelijk een gelakte en geadresseerde envelop was. Ik had, hoe dan ook, verwacht dat Godfrey's naam of de mijne erop zou staan, maar dit was niet het geval. Op de envelop stond: „Mr. Frederic Swain, 1010 Fifth Avenue, New York City. Indien niet aan dit adres aanwezig, probeer s.v.p. de Calumet Club”. Ik ging zitten op de onderste sport der ladder, en floot zachtjes. Want Freddie Swain's adres was niet meer 1010 Fifth Avenue en evenmin was hij te vinden in de weelderige vertrekken der Calumet Club. Het was ongeveer een jaar geleden, sedert hij een dier gebouwen had betreden. Ongeveer acht uur van iederen dag der week werkte hij in het bureau van Royce & Lester; hij sliep in een klein kamertje op de bovenste verdieping van het Marathon hotel; met uitzondering van Zaterdag, Zondag en feestdagen — volgde hij iederen avond drie uren de colleges in het recht aan de Universiteit te New York. En de overige uren van de vierentwintig vertoefde hij in gebouwen, heel wat minder in het oogvallend en duur dan de Calumet Club. Want Freddie Swain was de helling van het geluk afgegleden met een snelheid, die zelfs hen die het niet verdiend hebben, somtijds kan meeslepen. Zijn vader, de oude Generaal Orlando Swain, had zijn heele leven als een rijk man doorgebracht en men geloofde, dat hij op de een of andere wijze een groot fortuin had geërfd; maar bij zijn dood vond zijn zoon Freddie niets dan schulden. Hij had een kostbare opvoeding ontvangen en was groot gebracht als een „sieraad der maatschappij,” maar die loopbaan werd plotseling afgesneden, want de „maatschappij” beschouwde hem niet meer als een „sieraad”. Ik moet eerlijk zeggen,

dat hij zijn lot als een man droeg. In plaats van te probeeren zich vast te klampen aan de „maatschappij” als verkooper van champagne of als organisator van „tuinfeesten,” besloot hij het heele zaakje den rug toe te keeren. ☒ Onze firma was aangewezen om de „zaak Swain” af te wikkelen en toen de storm voorbij was en wij tusschen de ruïne zaten, sprak Freddie het plan uit te gaan werken. ☒ „Wat wil je doen?” vroeg Royce. „Heb je ooit geleerd geld te verdienen?” „Nee, ik heb het alleen leeren uitgeven,” antwoordde Freddie luchtig. „Maar ik kan leeren. Ik dacht erover in de rechten te gaan studeeren. Dat is een goed vak, niet waar?” „Uitstekend!” gaf Mr. Royce levendig toe. „En je hebt altijd zooveel kansen. Zie je, niemand studeert tegenwoordig meer in de rechten — rechtsgeleerden zijn even schaarsch als kippentanden.” „Toch denk ik erover het eens te probeeren,” zei Freddie flink. „Er is altijd plaats boven aan de ladder ziet u,” voegde hij er grinnikend bij. „Ik kan naar de avondklassen der universiteit gaan en ik zal toch wel in staat zijn genoeg te verdienen als klerk of zoo iets. Ik kan lezen en schrijven.” „Dat zal natuurlijk helpen,” gaf Mr. Royce toe. „Maar ik vrees, dat je aanvankelijk niet zal kunnen hopen verder te leven op den voet, waaraan je bent gewend”. ☒ Freddie keerde zich met schitterende oogen naar hem toe. „Zeg,” zei hij, „als u mij eens een baantje gaf! Ik zal mijn werk doen en mijn loon verdienen — probeer het eens en zie wat ik kan”. ☒ Er was iets in zijn gezicht dat mij trof en ik keek naar Mr. Royce. Ik zag dat zijn ruwheid slechts een dekmantel was voor zijn werkelijke gevoelens; en het gevolg was dat Freddie Swain als klerk aan het werk werd gezet tegen een salaris van vijftien dollar per week. Hij werkte met een energie, die mij verraste, en ik vernam, dat hij de avondcursussen aan de universiteit volgde, zooals hij zich had voorgenomen. Eindelijk ontmoette ik hem op een avond, terwijl ik naar mijn kamers in het Marathon-hotel ging, en zag dat hij een klein hokje had gehuurd op de bovenste verdieping van het gebouw. Daarna zag ik hem nu en dan, en toen een half jaar verlopen was moest ik erkennen, dat het hem in alle opzichten ernst was met zijn werk. ☒ Ik merkte op een dag tegen Mr. Royce op, dat Swain zijn best scheen te doen. „Ja,” gaf mijn compagnon toe, „en ik dacht niet dat het in hem zat. Hij werd op ruwe wijze uit zijn droom van rijkdom gewekt, maar het schijnt hem goed gedaan te hebben.” Maar ik had mij verbeeld, dat hij meer ontgoochelingen had gehad dan dit ontwaken uit dien droom van rijkdom; en nu, terwijl ik naar dien brief zat te staren, begon ik vaag te begrijpen wat die andere droom was geweest. ☒ Het eerste, wat ik moest doen, was hem dien brief in handen geven, want ik was zeker dat het een kreet om hulp was. Ik keek op mijn horloge en zag dat het bijna half een was. Ik wist dat Swain was gaan lunchen en niet voor eenen op kantoor zou zijn. Ik stak den brief in mijn zak, keerde naar het huis terug en zag Mrs. Hargis op de voor-veranda staan. „Ik dacht werkelijk dat u verdwaald was, Mr. Lester,” verklaarde zij. „Ik stond juist op het punt William uit te sturen om u te zoeken. Bent u niet bijna uitgehongerd?” „Niet juist uitgehongerd, Mrs. Hargis,” sprak ik, „maar ik heb een heel behoorlijken eetlust, als u nagaat dat ik pas twee uur geleden heb ontbeten”. „Nu, komt u gauw binnen,” zei zij, „uw lunch staat klaar”. „Ik vermoed dat hier ergens een telefoon is?” vroeg ik, terwijl ik haar door de hal volgde. „Ja, mijnheer, hier binnen”. ☒ En zij opende de deur van een kamertje, dat als studeervertrek was ingericht. „Hier werkt Mr. Godfrey somtijds.” „Dank u,” zei ik, „ik moet even mijn bureau opschellen. Ik blijf maar een minuutje weg”. ☒ Ik vond Godfrey's nummer gestempeld op den omslag van het telefoonboek en schelde toen mijn bureau op. Zooals ik al gedacht had was Swain nog niet terug van zijn lunch en ik liet de boodschap voor hem achter, dat hij mij moest opschellen zoodra hij terug was. Toen ging ik weer naar de eetkamer, waar Mrs. Hargis mij wachtte. ☒ „Hoe komt men hierheen uit New York, Mrs. Hargis?” vroeg ik terwijl ik ging zitten. „D.w.z. als men zelf geen auto heeft?” „O, dat is heel gemakkelijk, mijnheer. Men neemt op de Derde Avenue den bovengrondschen trein tot aan het eindpunt en dan de tram, die loopt langs Dryden Road twee halten hier vandaan”. „Waar moet men uitstappen?” „In Prospect Street, mijnheer.” „En hoe heet dit huis?” „Dit is de Old Bennett Place, mijnheer”. „Dank u. En laat ik u vertellen, Mrs. Hargis,” voegde ik er bij, „dat ik nooit lekkerder salade heb gegeten”. ☒ Haar vriendelijk oud gezicht bloosde van blijdschap. „Het is aardig van u dat te

zeggen, mijnheer," sprak zij. „Wij hebben onzen eigen tuin en William is er heel trotsch op". „Ik moet hem eens zien," sprak ik. „Ik heb altijd zoo graag eens in een tuin willen werken. Ik moet zien of Mr. Godfrey mij dit wil laten doen." „Hij brengt zelf iederen morgen een uur erin door. Soms kan hij zich heel moeilijk ervan losrukken. Ik mag Mr. Godfrey heel graag lijden". „Ik ook," gaf ik van harte toe. „Hij is een prachtige kerel, een van de aardigste, eerlijkste menschen, die ik ooit heb ontmoet — en een vriend, aan wien men zich hecht". „Dat is hij allemaal, mijnheer," sprak zij, zenuwachtig haar handen ineenklemmend, alsof zij mij iets wilde vragen. Maar zij veranderde blijkbaar van idee. „Hier is de bel, mijnheer," voegde zij erbij, „weest u zoo vriendelijk te schellen als u iets nodig hebt". En zij liet mij alleen. ¶ Ik had mijn stoel achteruit geschoven en stopte juist mijn pijp, toen de telefoonbel klonk. Het was Swain. ¶ „Swain," zei ik, „je spreekt met Mr. Lester. Ik ben in een huis hier in de Bronx en ik wou dat je zoo spoedig mogelijk hier kwam". „Best, mijnheer," zei Swain. „Hoe kom ik daar?" Ik vertelde het hem. „Ik zal naar je uitzien, Swain". „In orde mijnheer," zei Swain. „Wil u dat ik akten of zoiets meebreng?" „Nee, kom alleen maar zoo snel je kan," antwoordde ik en hing den hoorn op. Ik berekende dat Swain op z'n minst anderhalf uur voor de reis nodig zou hebben en ik ging weer onder de boomen wandelen. Toen kwam de gedachte in mij op, dat ik ook wel eens een kleine onderzoekings-tocht in de buurt kon maken en ik slenterde den weg op. Langs dien weg liep een eind de hooge muur, welke Elmhurst begrensd en ik zag dat de afsluiting nog versterkt was door gevaarlijke stukken glas aan den bovenrand in cement gemetseld. Ik kon halverwege de lengte van den muur een opening zien en er langs loopend, ontdekte ik dat dit was waar de hekken waren geplaatst — zware hekken van gesmeed ijzer, heel hoog en voorzien van scherpe punten. Dat was de eenige opening in den heelen muur. ¶ Aan het verste einde werd hij begrensd door een dwarsweg en dezen inslaande, zag ik dat de muur ook in deze richting zich even ver uitstrekte. Er was een opening ongeveer halverwege — een kleine opening, gesloten door een zware, met ijzer beslagen deur — waarschijnlijk de ingang voor het personeel. De tuinen van een rij huizen met den voorgevel naar de overzijde van den weg, liepen tot den achtermuur. ¶ Ik ging weer naar den voorkant van den muur en bleef even staan om door het hek te kijken. Maar daar was niets te zien door de massa kreupelhout tegenover den ingang. Zelfs van het huis zag men niets behalve de schoorsteenen en een daklijst. Blijkbaar was Mr. Vaughan erg erop gesteld ongestoord te blijven, en had hij geen moeite gespaard om dit doel te bereiken. ¶ Tegenover het landgoed van Vaughan liep een eind boschgrond van den weg af. Het was dicht met kreupelhout begroeid en ik bedacht zoo dat het een uitstekende schuilplaats zou vormen. De weg zelf scheen weinig gebruikt en ik veronderstelde dat de hoofdader van verkeer de weg was waarlangs de tram liep. ¶ Ik keerde terug naar mijn uitgangspunt en overtuigde mij, dat de muur aan dezen kant geen enkele opening had. Hier en daar groeide wat wilde wingerd, maar voor het grootste deel was hij grauw en somber, over zijn heele lengte op den bovenrand voorzien van dreigend gebroken glas. Ik schatte zijn hoogte op ongeveer twaalf voet, zoodat — zelfs zonder de glasscherven — het onmogelijk zou zijn dat iemand zonder hulp er overheen kwam. ¶ Terwijl ik zoo stond te kijken — toornig om die bedreiging van het gebroken glas en peinzend over de slechtheid van karakter, waarop deze bedreiging wees — trof het mij plotseling, dat het bovenste deel van den muur ietwat verschilde van het ondergedeelte. Het was lichter van kleur, iets nieuwer van voorkomen; en den muur nauwkeurig beschouwend, ontdekte ik dat hij oorspronkelijk slechts acht of negen voet hoog was geweest en dat het bovengedeelte er in lateren tijd was bijgevoegd — en het laatst van alles natuurlijk de glasscherven. ¶ Terwijl ik eindelijk naar het huis terugkeerde zag ik iemand de inrijlaan opkomen. Oogenblikkelijk herkende ik Swain en ik versnelde mijn stap. „Je hebt het vlug gedaan," zei ik. „Ja, mijnheer, ik trof gelukkig een sneltrein en ik behoefde niet op de tram te wachten". „Wij moesten maar in huis gaan," voegde ik erbij. „Ik heb een boodschap voor je — een vertrouwelijke boodschap". ¶ Hij keek mij snel aan, maar volgde mij zwijgend, terwijl ik hem voorging naar Godfrey's studeerkamer en zorgvuldig de deur sloot. „Ga zitten," zei ik en ik

nam zelf plaats en keek naar hem. Ik had Swain altijd een knappe aristocratisch uitziende jonkman gevonden en ik zag dat hij in de verlopen maanden nog meer verfijnd was geworden dan vroeger. Zijn gezicht was magerder dan toen hij pas voor ons begon te werken; er was een nieuwe lijn tusschen zijn wenkbrauwen; en de vorm van zijn lippen sprak van strijd en overwinning. Een jaar geleden leek het heel natuurlijk hem Freddie te noemen, maar het zou thans niet in iemand opkomen dit te doen. De schuldeischers van zijn vader hadden niet getracht hem zijn garderobe — kostbaar en ruim voorzien — te ontnemen, zoodat hij even netjes was gekleed, ofschoon misschien niet zoo modern, als ooit, en meer deed denken aan een jongen millionnaire dan aan een klerk, die vijftien dollar per week verdient. ¶ Op dit oogenblik was zijn gelaat bewolkt en hij trommelde met zenuwachtige vingers op den arm van zijn stoel. Toen bewoog hij zich onrustig onder mijn blik, die misschien ernstiger was dan ik zelf wist. „U zei dat u een boodschap voor mij hadt, mijnheer," sprak hij. „Ja," zei ik, „ben je al eens meer hier in de buurt geweest?" „Ja," zei hij, „ik ben een groot aantal malen hier in de buurt geweest." „Ken je hier het huis dan?" „Ik heb erover hooren spreken, maar ik heb het nooit te voren gezien." „Weet je wiens huis hier aan het onze grenst?" „Ja," zei hij zacht, „het behoort aan Worthington Vaughan." „En ken je hem?" „Er was een tijd dat ik hem heel goed heb gekend, mijnheer." En zijn stem werd nog zachter. „Dan ken je ongetwijfeld ook zijn zeer betooverende dochter." ¶ Een roode gloed kwam op zijn gezicht. „Waarom vraagt u mij al deze dingen, Mr. Lester?" vroeg hij. „Omdat," zei ik, „de boodschap, die ik heb, is van die jonge dame en gericht aan een jongen man, Frederic Swain genaamd." ¶ Hij sprong overeind, staarde mij aan en al het bloed was uit zijn wangen verdwenen. „Een boodschap!" riep hij uit. „Van haar! Van Marjorie! Wat is het, Mr. Lester? Om Godswil —" „Hier is het," zei ik en stak hem den brief toe. ¶ Hij greep er naar, sloeg één blik op het adres, liep naar het raam en scheurde de envelop open. Hij vouwde het papier dat er in was, open, en terwijl zijn blikken het verslonden, werd zijn gezicht nog bleeker. Eindelijk sloeg hij zijn oogen op en staarde mij aan met den blik van iemand, die de wereld om zich heen ziet ineensorten.

(Wordt vervolgd).

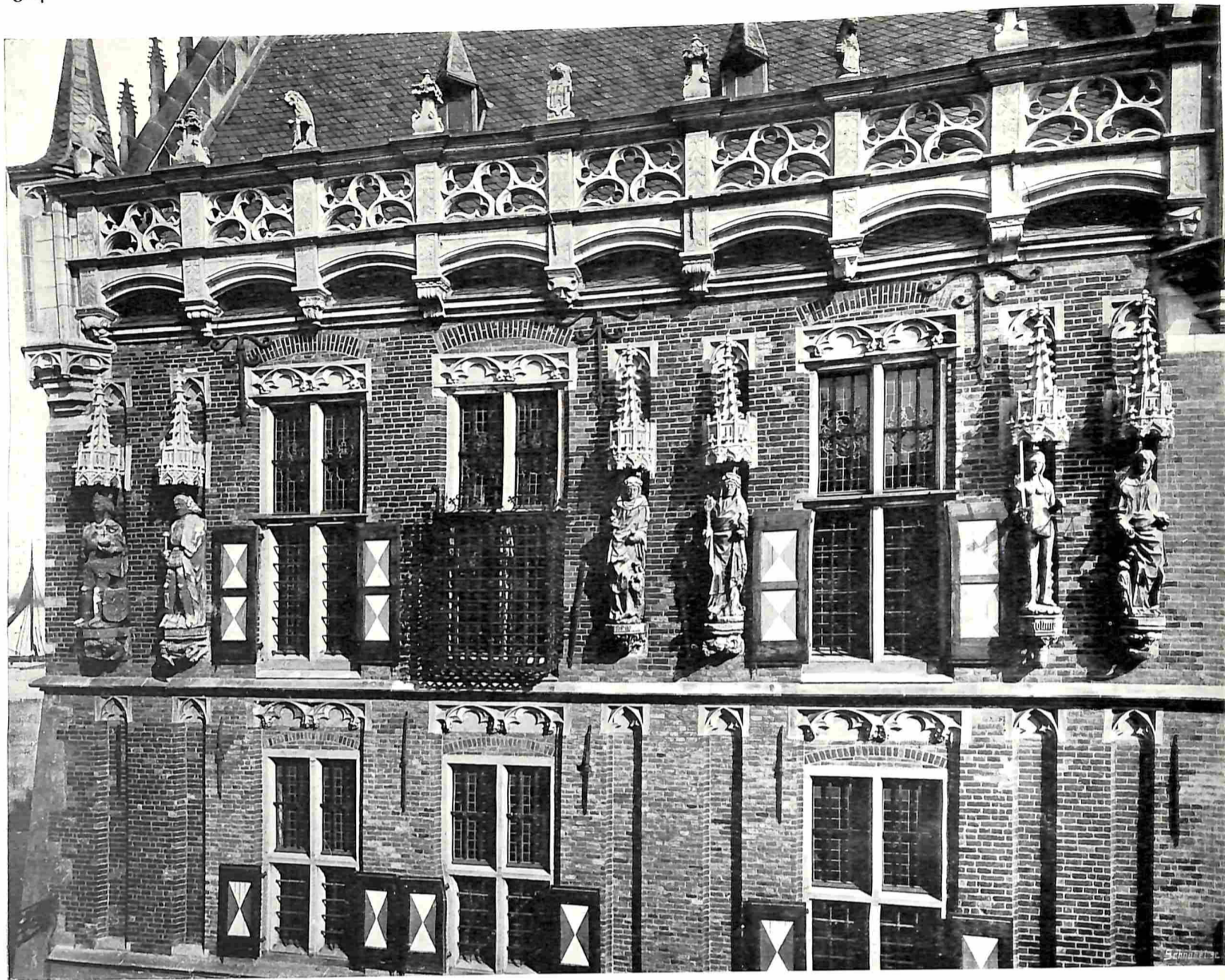
Een mooie plafondbeschildering.

(Bij de voorplaat).

¶ Zooals men weet, zijn onlangs de huizen aan den Haagschen Vijver bij de Gevangenpoort afgebroken. De meeningen zijn verdeeld over de vraag, of dit het stadsschoon is ten goede gekomen, en het toegejuicht moet worden, dat mede door op een aangeplempt gedeelte van den Vijver, langs de Gevangenpoort een breede verkeersweg wordt aangelegd, die deze, nu aan één zijde vrijstaand, haar karakter van poort vrijwel doet verliezen. ¶ De verdwijning van de huizen zelve, afgezien dus van de gevolgen daarvan, zal door weinigen betreurd zijn, want zij troffen niet door buitengewoon schoon. Toch kon een dezer huizen (dat van Barnett Lyon) zich op de zeer mooie plafondschildering beroemen, die door onze voorplaat in beeld wordt gebracht. Het is geschilderd door den Hagenaar Daniël Haringh (1636—1706), die zich vooral bekend heeft gemaakt door vele portretten, geschilderd in den stijl van Gaspard Netscher. Het in dit nummer afgebeelde plafond bewijst, dat Haringh ook in anderen trant kon werken. Gelukkig gevonden is de koepelvorm, van verschillende marmersoorten als opgebouwd, sierlijk de zwevende vrouwenfiguren, die bloemen en sieraden naar omlaag strooien. ¶ Het stuk is zonder beschadiging overgebracht naar het Gemeente-museum aan den Korten Vijverberg, daar verdoekt en hersteld onder toezicht van Dr. H. E. van Gelder, en thans te zien in het tweede voorportaal van dit museum.

Ontvangen Boeken.

¶ In de Meulenhoff-editie verscheen een tweede om- en bijgewerkte druk van „Gelderland. In en om Arnhem", door D. J. van der Ven, behoorende tot de Serie „Ons mooie Nederland.

DE HOOFDGEVEL VAN HET RAADHUIS TE KAMPEN.

HET OUDE EN NIEUWE RAADHUIS TE KAMPEN.

VAN de laat-middeleeuwsche raadhuizen, welke ons land nog bezit, is zeker dat van Kampen een der merkwaardigste. Deze omstandigheid dankt het niet alleen aan zijn heerlijke schepenzaal, beroemde schouw en teêr-gedreven gildezilver, want dit dagteekent meeren-deels van lateren tijd, neen, ook nog om andere redenen is Kampens raadhuis vermaard. Dit monument van fraaie verhoudingen, heeft, behalve een geestig silhouet en rijk coloriet, ook de speelsche vormen, welke eigen zijn aan ieder bouwwerk uit de stijlperiode, welke de gothiek aan de Renaissance verbindt. ☒ Geschiedbronnen over — en fragmenten aan het gebouw doen zien, dat dit raadhuis reeds voor genoemd tijdvak werd gesticht. Toch mag men aannemen, dat Kampen's *Oude* Raadhuis tot de monumenten van genoemd overgangstijdperk behoort. Immers, de stijlvormen van dit gebouw als zoodanig, zijn niet anders dan die der laat-gothiek en de daarop volgende vroeg-Renaissance. En nu is het merkwaardig dat juist deze overgangstijd zulke schitterende en verrassende artistieke scheppingen het aanzien heeft gegeven. ☒ Archiefbronnen doen vermoeden dat te Kampen reeds in 1330 op dezelfde plaats van het tegenwoordige een oud raadhuis heeft gestaan en dat omstreeks 1350 met den bouw van het nu aanwezige werd begonnen, hetwelk echter in de volgende eeuwen weer belangrijk werd verbouwd. 1) ☒ In plattegrond is het gebouw, zonder den toren, een trapezium, waarvan dan de Zuidelijke gevel — over zijn geheele lengte grenzende aan het Nieuwe Raadhuis—, en de daartegenover gelegen Noordelijke gevel, de evenwijdige zijden zijn. De toren ligt aan den Oostelijken hoek en grenst evenals genoemde Zuidelijke gevel, aan het Nieuwe Raadhuis, dat reeds in de 16e eeuw het Stads-wijnhuis was.

DE HOOFDGEVEL.

aan de Oudestraat gelegen, is van een weelderige detaillering, en bekoort door haar rijke schaduwwerking en kleurenspeel. Wanneer wij dit gedeelte van het monument eens wat nader bekijken, dan zien wij, dat de onderste zandsteenen kruisvensters (dus die der z.g. bel-étage) eenvoudig zijn bewerkt en van schuine kanten zijn voorzien, terwijl de vensters der bovenverdieping daarentegen renaissance-profielen bezitten. Wij merken dan ook op, dat de onderste kruisvensters worden ontlast door segmentbogen, waarboven zijn geplaatst zandsteenen blindboogstukken, bewerkt met geometrische versieringen. Omgekeerd dragen de blindboogstukken der bovenste vensters direct op die vensters en zijn hier de segmentbogen boven die blindarcaden gemetseld. Uit deze eigenaardigheden al kunnen wij aflezen, dat wij hier met verschillende bouwperiodes te doen hebben. Ieder geslacht dan ook hier de niet juiste plaatsing der blindboogstukken bij de daklijst en de samenvloeiing der blindboogstukken. ☒ Maar voor wij verder het gebouw beschrijven, is het noodig, mede ter verklaring van het bovenstaande, dat wij een belangrijk feit uit de geschiedenis van dit raadhuis mededeelen. ☒ Op Vastenavond van het jaar 1543, in den nacht van Maandag op Dinsdag, van 4 op 5 Februari, zien wij bij het licht van walmende kaarsen de dienaren, en boden der stad in het raadhuis, in het z.g. Waakhuis, hun vastenavondbier drinken. En terwijl men moet waken „wachtsvolk” goeden sier. Men stookt den schoorsteen van de keuken in die mate, dat deze rookleiding, welke naar boven

door de schepenkamer loopt, vuur vat, zoodat de vlam door de voegen lekt, met het gevolg, dat het eikenhout der betimmering door het vuur wordt aangetast, waardoor de beschieting ook in brand geraakt. Nog steeds heeft men bij spel en drank plezier, en zonder dat een der feestgenooten of iemand anders er iets van merkt, staat 's avonds te 11 uur het bovengedeelte van het raadhuis in brand. — En wel is het een hevige brand, want al het houtwerk, als het fraaie raadsgestoelte, de stoelen der vroedschap, de zoldering met kap en dak, alsmede charters en andere stukken gaan in de vlammen op. De spits van den schepentoren verbrandt, terwijl de schepenklok op het torengevel valt. Allengs komt hulp opdagen; vooral de leiendekkers helpen krachtig bij het blusschen. En als het ochtend wordt is de brand gebluscht. Den volgenden dag wordt de schade opgenomen. Wel is waar blijkt dan, dat het muurwerk, alsmede de beelden aan den hoofdgevel weinig door den brand hebben geleden en met betrekkelijk geringe kosten hersteld kunnen worden, maar het blijkt toch ook dat het noodzakelijk is, dat voor de zes bovenkruisvensters nieuwe worden gemaakt, terwijl ook de torenspitsen, alsmede het eikenhouten gewelf der schepenzaal met balklaag en kap moeten worden vernieuwd.

☞ Het gebouw, dat nu zonder dak voor regen en wind onbeschermd is, wil men spoedig herstellen. Men begint dan ook vlug de daartoe noodige maatregelen te nemen en koopt de noodige materialen als steigerhout, kalk en steenen. En wanneer het 2 April is van het jaar 1543 zien wij de stadstruffelmeester *Berend van Coesvelt* op den steiger metselende en plaatsende de steenhouwerswerken. De oude blindboogstukken, die vroeger boven de bogen der bovenkruisvensters waren geplaatst, legt meester Berend nu direct op de nieuwe vensters der bovenverdieping en daarboven metselt hij de ontlastingsbogen. — Waarom doet hij dat? Waarom volgt hij niet het goede voorbeeld, dat hij aan de benedenvensters toch zien kan? Wij weten het niet. Wellicht lijkt hem zijn oplossing beter in verband met de straks door hem te plaatsen zandsteenen lijst onder langs en tusschen de consoles der daktraceering.

☞ Meester *Goessen*, de timmerman, maakt met zijn gezellen de sierlijke spits van den schepentoren, alsmede de kop en het dak van het gebouw, terwijl *Herman Leiendekker* met zijn knechts de lei- en loodbekleding uitvoert. — ☞ Uit het bovenstaande blijkt dus, dat het benedengedeelte van het gebouw met de kelders, alsmede de beelden en grootendeels de gevels niet door den brand werden verwoest. — Dit alles dagteekent dus van voor 1543. Maar bepalen wij ons verder bij den hoofdgevel. Wij zien dan, dat de oudste vormen worden gevonden aan de onderzijde en de nieuwere, dus die van na den brand boven aan het gebouw. Reeds werd opgemerkt, dat hier de beide stijlvormen zich uitdrukken door de renaissanceprofielen der bovenkruisvensters, door de lijsten der nog

in schema gothieke daktraceering en door het renaissance blad-ornament der portamenten, waarop leeuwen en weer gothieke pinakels zijn geplaatst. — De beelden aan dezen gevel zijn den oudheidkundige van veel waarde, omdat zij bijna alle nog stijl-zuiver zijn en niet door — dan allicht onoordeelkundige — restauratie hebben geleden. Zij stellen voor, van den hoek af beginnende, de Moed, de Kracht (sommigen meenen in deze beide beelden Karel den Groote en Alexander den Groote afgebeeld te zien) verder de Matigheid, de Trouw, de Gerechtigheid en de Weldadigheid. Vermeldenswaard is dat hier een *naakte* Gerechtigheid is voorgesteld. En vooral dit primitief gehouwen beeld is den kenner van oude sculptuur van zeer bijzondere waarde. De consoles met banderollen en koppen alsmede de kleeden der beelden zijn ieder voor zich het getuigenis van het feit, dat dit monument vroeger in zijn geheel een nabloeier der Gothiek is geweest. — Wel doet dit beeldhouwwerk zien, dat het reeds eeuwen het gebouw tot sieraad is geweest. Ook heeft de tijd zich hier doen gelden, maar toch, die oude beelden dragen hun jaren met eere en nog kunnen ze vele jaren tarten. En dan — zij zijn den minnaar van oud beeldhouwwerk meer sprekend en veel meer waard dan de voor-

DE NOORDELIJKE GEVEL VAN HET OUDE RAADHUIS TE KAMPEN.
DE RONDE HOUTEN RAMEN ZIJN IN 1916 DOOR KRUISVENSTERS VERVANGEN.

treffelijkste copie. Want een copie mist altijd datgene wat eigen is aan het origineel. De copiïst bereikt nooit de hoogte van den kunstenaar, die het oorspronkelijk kunstwerk schiep. Iedere kunstenaar is een persoonlijkheid, hij geeft op de hem eigene wijze uitdrukking aan datgene wat zijn ziel beroert. — Deze overwegingen, alsmede eerbied voor de historie, hebben gegolden bij de in 1899 uitgevoerde restauratie van dezen gevel. Uit dien hoofde heeft men toen aan genoemde beelden met consoles niets hersteld. 2). ☞ Boven meergenoemde zes beelden zijn toen baldakijns geplaatst, welke vervaardigd zijn naar gegevens van den architect wijlen Dr. Cuypers. Deze bekroningen in laat-gothiek gehouden, zijn vervaardigd door den, helaas jong overleden, bekwaamen steenhouwer *Jan Westendorp* te Kampen, die mij bij de restauratiewerken krachtig ter zijde stond. — In den gevel waren de zandsteenen stukken van vroegere baldakijns nog aanwezig. Dit motief heeft dan ook geleid tot het weer aanbrengen dezer bekroningen. — ☞ Kraagsteenen, welke, voor zoover die niet in renaissance zijn gehouden, zeer primitief bewerkte maskers bezitten, dragen de portamenten van meergenoemde daktraceering, waartusschen groefsteenen bogen zijn geslagen. Dit dakmaaswerk, een rijk werkend motief, wordt bekroond door een renaissance daklijst, waarop, als gezegd, gothieke pinakels met kruisbloemen en hogels en leeuwen als schildhouders, die het wapen en het schild der stad vasthouden.

DE OOSTELIJKE OF ACHTERGEVEL,

welke aan de Voorstraat grenst, en evenwijdig loopt met de zoeven omschreven hoofdgevel, komt in schema met laatstgenoemden overeen. Echter vindt men hier geen beelden en werd de daktraceering, die in vroegere eeuw was verwijderd, bij de restauratie van 1914—1915 weer aangebracht, zonder dat men evenwel pinakels en leeuwen daarop plaatste. ☞ Zoowel aan den hoofd- als aan dezen achtergevel wordt aangetroffen een in flamboyant gothiek artistiek gesmeed ijzeren loive of puie, welke beide werden gebruikt om van daar af den volke officiële besluiten mede te deelen. Dit smeedwerk doet den gezellen van St. Eloy, die het vervaardigden, 'alle eer aan.

DE NOORDELIJKE GEVEL

is soberder van detaillering, maar rijker van silhouet. In het midden tusschen de kruisvensters en boogjes zien wij een blinden muur, welke doet zien, dat aan zijn binnenzijde er wat tegen is gebouwd. Het is de vermaarde schouw, welke op de schepenzaal tegen dit gevelgedeelte is opgetrokken. De vier kruisvensters met blindboogstukken zijn er, toen deze gevel in 1916 werd gerestaureerd, in geplaatst, ter vervanging van de ronde houten ramen, welke onvoldoende lichtschepping boden en bovendien geheel uit het karakter vielen. ☞ Beide hoektorentjes, welke de daktraceeringen en de rond het gebouw aangebrachte zandsteenen bogenfries opsluiten, zijn bijzonder sierlijk. Mooi bewerkte gothieke overkragingen dragen de achthoekige in zandsteen opgetrokken schachten, die bekroond worden door elegante spitsen, welke aan de voeten met gevoelige lijnen fraai ombuigen. ☞ Tusschen genoemde torentjes vinden wij kanteelen (wellicht nog dagteekenende van voor den brand) die ook op dezelfde hoogte aan den straks te beschrijven

schepentoren voorkomen. ☞ Van beide middenste kanteelen uit ontwikkelt zich de schroeflijnvormige in baksteen uit-gevoerde schoorsteen, welke tijdens de restauratie van 1895 geheel nieuw werd gemetseld. ☞ Tusschen de twee genoemde kanteelen zijn geplaatst twee cirkelvormige, met maaswerk en gebrandschilderd glas gevulde vensters. Op dit glas is in kleur afgebeeld het schild en het wapen der stad. Deze vensters verstoren de eenheid der compositie van den geveltop. Door den bouwmeester van het oorspronkelijk plan zullen zij dan ook wel niet ontworpen zijn. Zij dagteekenen o.i. van een lateren tijd. ☞ De loodrechte groefsteenen stijlen, die de verticale werking van dezen geveltop krachtig tot uitdrukking brengen, worden bekroond door gothieke spitsboogstukken, welke in de schuine gevelafdekking zijn opgenomen en rationeel met loodrechte en waterpasse voegen passen in het metselwerk. De pinakels, welke genoemde loodrechte stijlen nog doen spreken boven den gevel uit, zijn meer gothieke pinakels, die hier het silhouet op fraaie wijze verlevendigen. ☞ Vóór de restauratie van 1895 waren

genoemde pinakels niet meer aanwezig. Zij zijn toen weer aangebracht, omdat een oude prent aantoonde, dat zij daar vroeger ook aanwezig waren geweest.

DE SCHEPENTOREN,

aldus genaamd naar de daarin hangende Schepen klok, welke werd geluid, wanneer schepenen ter vergadering werden geroepen, is een zeer pittoresk bouwdeel. Wanneer onze grootmeester der bouwkunst, wijlen Dr. Cuypers, Kampen bezocht en wij dan met hem van het Station over de IJsselbrug, vanwaar dit torentje zich zoo coquet laat zien, wandelden, dan was het meermalen dat deze kunstenaar sprak over dat „geestige torentje”, hetwelk dan zijn aandacht trok. ☞ En voorzeker, Kampen's Schepentoren is een juweeltje van lijn en kleur. Geen wonder dan ook, dat het den kunstzinnigen aanschouwer altijd weer boeit. De balustrade bij de spits, is samengesteld uit fragmenten van renaissancekolommen, misschien afkomstig van de kaak (die vroeger tegen den noordergevel stond) en gothieke traceeringen. Onder die balustrade zijn de muuropeningen bekroond door reeds in de 16e eeuw voorko-

mende schelpvormig bewerkte deksteenen, terwijl aldaar aan de Oostzijde weer het Kamper wapen prijkt. Overigens is deze toren, wat het muurwerk aangaat, van den beganen grond tot genoemde scheepvormige stukken, nog in zijn oorspronkelijken flamboyant-gothieken vorm opgetrokken. ☞ En wanneer wij dit torentje van de IJsselkade af zien in de atmosfeer van een blinkenden morgenzon, waardoor de schaduwen aan de architectuur zoo'n prettig aandoend accent geven, dan toont ons dit artistieke stukje oude bouwkunst met de speelse lijnen van zijn elegante torenspits, zijn krachtig, maar toch blindboogstukken en zijn muurvlakken van gloeiend rood, wel zijn volle schoonheid.

(Wordt vervolgd).

A. J. REYERS.

1) Wij hadden het voorrecht, het gebouw te mogen restaureeren, naar de plannen van den beroemden architect wijlen Dr. P. J. H. Cuypers, waardoor zijn geworden. Overigens werd hier in hoofdzaak geraadpleegd „Merkwaardigheden van Kampen,” door Kampen's archivaris wijlen Mr. J. Nanninga behorende consoles vindt men in het Rijksmuseum te Amsterdam en in de Schepen zaal te Kampen.

HET OUDE EN NIEUWE RAADHUIS TE KAMPEN.

DE STICHTING VAN FAIRBANKS.

(Vervolg).

ER gingen veertien dagen voorbij. De „Youkon's Roem" lag nog steeds in het ijs met den loods en den machinist aan boord, maar er waren vreemde dingen gebeurd, en die twee achtenswaardige mannen waren aangestoken door de twaalf Japannees. Zij waren nu ook begonnen rekensommen te maken, den heelen dag zaten zij in de kajuit te rekenen en werden er vroolijk van, dan dronken ze wat en begonnen opnieuw te rekenen, dronken nog wat meer en werden uitgelaten vroolijk, het wonderbare was gebeurd, het land met de ongekende mogelijkheden gaf hun eindelijk een kans, een groote schitterende kans — de Japannees was weg, spoorloos verdwenen, vermoedelijk in een wak gevallen of in een sneeuwstorm doodgevroren. Maar zij braken zich niet het hoofd over zijn verdwijnen, zij lagen er 's nachts niet wakker van, hij was weg, dat was hun voldoende, neen, voor hen was het belangrijkste, dat de schuit — al was die ook in slechten staat — en de proviand, alles van hen was, zij waren heer en meester aan boord, de Japannees was verdwenen, hij was zeker vertrokken naar een andere wereld, waar mislukte speculaties onbekend zijn. Zij beschouwden zich als zijn erfgenamen en rekenden en rekenden en dronken en rekenden weer om er achter te komen hoe rijk ze nu geworden waren, eere zij God in den hoogte, zij waren heel rijk. Maar Ver van de Tanana-rivier, hoog in de bergen, onder hooge pijnboomen, wier takken zwaar hingen van de sneeuw, dicht bij een vuur, lag een man te slapen. Hij glimlachte in zijn slaap, zijn lippen bewogen, hij rekende wampel ook. Maar bij het eerste gloren van het licht was hij wakker, met de frissche vorstige lucht vermengde zich de walm van gebraden spek, de honden werden aangespannen, en met een groot gehuil zette de stoet zich in beweging — „ik rijke man, ik blanken man voor den gek houden, ik heel slim" — waren de woorden, die jubelend uitgeroepen werden, — „hallo honden, op, vooruit, vlug, ik heel veel te doen, ik blanken man voor den gek houden" — dat was de Japannees, de man, dien de twee daar ginds op de Tanana-rivier, die zaten uit te rekenen, hoe rijk ze geworden waren, dood waanden. Hij bereikte Dawson, hij was moe van den tocht, maar het edele doel, dat hij zich gesteld had, gaf hem kracht, en eer een uur verstreken was, begon in alle hutten en kroegen van Dawson een gerucht de ronde te doen — de Japannees was op eens de meest besproken man van de stad. Maar waarom? Ja, dat had eigenlijk maar een kleine reden, er woonde een Japannees in de stad — hij had een wasscherij en was een gezien burger — en in een gesprek met hem had zijn landgenoot het woord „goud" genoemd. Dat was alles, maar het was meer dan genoeg voor Dawson, en het woord ging van mond tot mond, het liep als een vuurtje door de stad — goud, goud, er is goud gevonden aan de Tanana-rivier. De stad stond overeind, de Japannees was de held van den dag, hij had een massa vrienden gekregen, op straat werd hij staande gehouden, men wilde hem op een glaasje trakteren, men trachtte hem uit te hooren, — maar de Japannees liet niet

veel los. „Goud? ik geen goud vinden, ik hem niet kennen, waarom jij mij vragen?" Maar de kiem was gelegd, en zij schoot spoedig op. Binnen de vierentwintig uur wist iedereen er van, de Japannees had goud gevonden en was naar Dawson gekomen om brieven te verzenden en met de buitenwereld in contact te komen. Ja, dat leed geen twijfel, men had het van den postbeambte zelf, die toevallig een van de brieven van den Japannees gelezen had — aan de ontdekking viel niet te twifelen en zoodra er open water was, zou er een stoomschip voor den Japannees komen met machines en proviand. Er was verbazend veel goud, het lag boven op den grond, in heele hoopen, in bergen zelfs — „en je moet er niet over praten, maar ik weet, waar het is, zullen we er heen gaan?" Zoo fluisterde men in Dawson City. De kroeghouders, de meisjes uit de café-chantants zaten zich in hun vergulde kooien te vervelen, hun klanten waren weg, er was niets te doen, het mannelijke deel van de bevolking van Dawson had iets anders

te doen dan zijn vermaak te zoeken. Het rustte zich uit voor lange reizen. „Waarheen?" „O, naar het noordwesten of naar de Porcpine-rivier, ik heb gehoord, dat er daar goud moet zijn". — „Wat? vraag je, of ik niet naar de Tananarivier ga?" — „Neen, lieve hemel, zoo gek ben ik niet, dat ik zoo maar geloof hecht aan het eerste het beste praatje". Zoo spraken zij, de brave mannen van Dawson, terwijl zij tot midden in den nacht bleven werken om hun uitrusting zoo gauw mogelijk klaar te hebben, zij wilden immers allen naar de Tanana-rivier, en het liefst onder de eersten. Maar in al de drukte, die het door den Japannees zooluchtig daarheengeworpen woord „goud" veroorzaakt had, vergat men hem, niet voor hem interesseerde men zich, maar voor wat hij wist, en dat had hij hun al gegeven. — Hoe? Ja, dat wist men niet heel goed, maar op de een of andere manier was een bepaald gedeelte van de Tanana-rivier, waar zich een zandbank niet ver van de monding bevond, aangewezen als het arbeidsveld van den Japannees, daar lag het goudland, het Eldorado, het beloofde land, dat hen allen naar Alaska gedreven had, daar zou men eindelijk het fata morgana bereiken, dat men gedurende zoovele en zoo moeilijke jaren vervolgd had. Men had het dus druk, men wilde graag het eerst ter

plaatse zijn, en in al die drukte bemerkte men niet, dat de aanblicher van alle consternatie, de Japannees, verdwenen was, zonder een woord te zeggen vertrokken was. Maar toen dat bekend werd, werkte het als een spoorslag op een oververmoeid paard, als een luide aansporing tot haastmaken, men werkte en zwoegde, kocht honden en etenswaren — en weldra was alles gereed.

(Wordt vervolgd). Uit het Deensch van EJNAR MIKKELSEN.

„Veldgrauw" of Camouflage?

TWEE mooie afbeeldingen in dit nummer van de Sömmering-gazel, destijds door den heer J. A. van de Wetering de Rooy, hoofdmachinist der Stoomvaartmaatschappij Nederland, van Port Soedan, waar het prachtige dier als consumptie ter markt kwam, ten geschenke voor „Artis" meege-

GEZICHT OP DEN SCHEPENTOREN VAN HET OUDE RAADHUISTEKAMPEN, EN DEN „NIEUWENTOREN".

bracht! Met voorbijgaan van andere zoölogische of biologische merkwaardigheden, die er omtrent deze sierlijke Antilope te vertellen zouden zijn, wenschen we voor ditmaal alleen maar iets aangaande kleur en teekening van de huid in het midden te brengen. En wel in 't bijzonder aangaande de beschermende beteekenis, die kleur en huidpatroon van deze woestijn- en steppenvorm onder bepaalde omstandigheden kunnen hebben of krijgen. Laat ons al dadelijk vaststellen, dat hier van louter veldgrauw of het Oostersch equivalent ervan, van louter zandgeel dus, in dit geval geen sprake is! De algemeene tint van het dier is een warm, naar 't rosse zweemend zandgeel, dat op de onderdeelen door helder wit geschakeerd wordt. ☒ Witte of lichter gekleurde onderdeelen nu, kunnen we bij heel wat dieren waarnemen. Zooals bekend is, wordt door die lichte kleur der onderdeelen het effect der slagschaduw min of meer opgeheven, d.w.z. de donkere werking der slagschaduw, die 't dier des te duidelijker zou laten uitkomen of afsteken in zijn omgeving, gaat min of meer te loor. Neem zelf maar eens de proef met twee eieren, waarvan ge de eene helft wit laat, de andere met waterverf of kleurkrijt geelachtig of bruin tint. Tegen een zelfden gelen of bruinen achtergrond en ondergrond gehouden, zal 't ei, waarvan ge de witte zijde naar onderen houdt, veel minder „in 't oog vallen” dan het andere, dat ge er met de witte zijde naar boven voor houdt. De slagschaduw accentueert het eerstbedoelde ei veel minder sterk. Allerlei dieren vertoonen dan ook deze doelmatige kleurshakeering. Das, ratel of honigdass, stinkdier en onder de vogels de eidereend zijn eenige merkwaardige uitzonderingen op den regel, die evenwel — gezien de leefwijze dezer dieren — niet geheel onverklaarbaar behoeven te blijven. Maar — om kort te gaan — bij een algemeen contrast tusschen donker en licht van boven- en onderdeelen blijft het niet. En wel verre van een eentonig „veldgrauw” of „woestijngeel” geeft deze gazel — en geven ook onze hazen en andere in 't open veld levende dieren — juist op den boven 't gras of tusschen 't struikgewas uitkijkenden kop een merkwaardige „versiering” van bont-afwisselende vlekken en strepen te zien. Om nu maar bij onze Sömmeringsgazel te blijven, het voorhoofd is hier gesierd met een diep zwarte bles, aan weerszijden geflankeerd door een witte streep, die op haar beurt weer afsteekt tegen een zwarte streep, waarin het oog „teloor gaat”, en die zich verliest in 't donkere binnenste van de oorschelp. Daarnaast dan weer een contrasteerende witte band. En last not least de horens geribbeld of geringd, zoodat ze het zonlicht diffuus terugkaatsen! ☒ Het geheel is op een afstand, als uitkijkend kopje boven't zongestooft steppengras of tusschen het grillig spel van licht en schaduw op een boschrand... zoo goed als niet te zien. De kop gaat op een afstand om zoo te zeggen uit elkaar; men kan er geen snuit, oog of oor aan vinden of onderscheiden, er als kop van een dier „geen touw aan vast knopen.” En dit juist dank zij het feit, dat het uitkijkend kopje *niet veldgrauw of geel*, niet als *eentonige massa* voor den dag komt, maar als 't ware meêdoet met de wemeling van licht en donker, van licht en schaduw, der omgeving! ☒ Zoo is 't ook gesteld met 't wit om den snoet, aan de ooren en onder de oogen van onze herten, hazen en konijnen, zoowel als met het muilen-oog-wit van den donkermanigen leeuw, die op een afstand eer een met lichtvlekken overglansd rotsblok gelijk, en met de algemeene toon van zijn rossig-geel lichaam voortreffelijk „aangepast is” bij 't roodachtig-gele lateriet van de Afrikaansche steppe. Terwijl de tijger met zijn fel-gestreept op den loer liggend „masker” en evenwijdige strepenteekening op 't overige lichaam te loor gaat tusschen de evenwijdige schaduw en lichtstrepen van bamboe-jungle of alang-alang, als bij ons te lande onze Roerdomp met zijn halsstrepen en rugvlekken schuil gaat tusschen 't riet! ☒ Nergens in de Natuur een dood „Feldgrau”, „bleu horizon” of „khaki”, maar integendeel òk of juist een „camouflage” door contrasteerende vlekken en strepen! ☒ De kaffer, die zich 't aanzicht met roode of gele oker besmeert en zich een

Foto C. Steenbergh.

KOP VAN DE
SÖMMERINGSGAZEL.

luipaardvel om de schouders werpt; de met felle kleuren en wuivenden veerbos uitgedoschte, op het oorlogspad gaande Indiaan, sluipen ongemerkt naderbij. Gelukkig dat onze veldgrauwe landsverdedigers tenminste nog strepen en vlekken van kepikleppen, koppels, tasschen en ransels vertoonen, en dat de donkergeberemutste, voorts ook bij de donkere paarden afstekende cavalerie door contrastwerking eveneens eenigermate „gecamoufleerd” wordt. ☒ Wat — gezien het huidenpatroon van de dieren des velds — evenwel niet wegneemt, dat onze uniformen toch nog heel wat te wenschen overlaten op dit gebied. Waar met stinkbommen, gifgassen, granaatkartetsen, mijnen en machinegeweren ons militair optreden toch immers ook van de laatste romantiek verlaten is, moge dan nu ook een practisch, grillig gevlekt uniform ons naar behooren camoufleren, waar of wanneer wij beschaafde menschen ons binnen korter of langer tijd weer eens op ons beestachtigst wenschen voor te doen. ☒ Misschien blijkt dan — zoolang er nog leven is, is er nog hoop — ook hier het middel wel erger dan de kwaal, in dier voege, wel te verstaan, dat — gezien de menschelijke ijdelheid — zoo'n apenjasje ons wellicht nog eens radicaal van den oorlog afhelpt. ☒ Wijzen wij dan tenslotte nog op een ander merkwaardig verschijnsel. En wel op het feit, dat, niettegenstaande we in de natuur doelmatige camouflage in allerlei graden doorgevoerd kunnen vinden, tot de bijzondere vermommening of *mimicry* toe, waarmede b.v. Wandelend blad, Wespvlinder en Hommelkever *niet slechts in vorm en kleur maar ook of zelfs in houdingen en beweging* onderscheidenlijk een plantaardig blad of wel een gevaarlijke wesp of hommel nabootsen, elk dier toch desalniettemin door een of anderen „natuurlijken vijand”, die zich van *mimicry* zelfs niets blijkt aan te trekken, binnen bepaalde perken wordt gehouden. Zoodat de harmonie in de levensgemeenschap der soorten binnen een bepaald gebied als „natuurlijk evenwicht” behouden blijft. Althans wanneer de mensch met zijn *cultures*, door eenzijdige bevoordeeling van musschen, ratten, muskieten of ander „ongedierte”, het natuurlijk evenwicht niet voor goed verstoren komt. ☒ Ook in 't natuurleven heeft iedere medaille haar keerzij! En zoo laat zich dan het veelzijdige „aanpassing” slechts in alle betrekkelijkheid begrijpen. Met kortzichtige positiviteit van „entweder-oder” komen we allicht tot enigerlei schijnbare „natuurverklaring”, maar daarom nog niet tot het verhelderende inzicht, dat ons het ware natuurbegrip, dat de *volledige* waarheid niet één-, maar dubbel- of alzijdig tracht te begrijpen, in zijn volstrekte betrekkelijkheid wellicht vermag te onthullen.

A. F. J. PORTIELJE.

De Marinierskazerne te Rotterdam

1823—1923.

HET is dit jaar een eeuw geleden, dat de Marinierskazerne te Rotterdam als zoodanig werd in gebruik genomen. Levert de geschiedenis van dit gebouw als kazerne weinig bijzonders op, zooveel te meer die van het arsenaal, waartoe het vóór dien tijd gediend heeft. De vóorgeschiedenis begint 1 September 1598, toen, volgens Alkemade, de eerste steen gelegd werd van het Arsenaal of Magazijn aan de Zuidzijde van de Nieuwehaven, dat met de werf vereenigd was. Toen men na het afzweren van den koning van Spanje, zoo lezen wij in „Oude Huizen van Rotterdam” van de hand van Dr. E. Wiersum, begon met de oprichting van de colleges ter admiraliteit, werd aan Delft aangeboden om den zetel van het college op de Mase fondsen had en weinig crediet, waren de Delftsche stadsbestuurders huiverig dit aanbod aan te nemen. Zij vreesden dat „d'officieren van de schepen, mitsgaders boots-gesellen, matrozen, soldaten en allerhande rouw-zeevarent volck mogelijk altemets (gelijk het sich liet aensien), geen prompte betalinge van hare maendgelden kennende krijgen, den burger veeltijds souden lastig vallen met lange borge, banque-

Foto C. Steenbergh.

DE SÖMMERINGSGAZEL IN „ARTIS”

rotten en andere inconveniënten meer, als dan te verwachten staende. „Uyt diergelijke overwegingen heeft men dese nu so profitabele en voordeelige gelegenheit medelaten passeren.” Rotterdam daarentegen, dat toentertijd nog niet veel te verliezen had en bij Delft „niet in comparatie quam”, greep de haar geboden gelegenheid om den zetel van de admiraliteit te krijgen, tot groot voordeel voor zichzelf en tot schade en schande van Delft, met beide handen aan, en zoo ontving Rotterdam binnen hare veste den zetel der Admiraliteit, waarvan het voornaamste arsenaal of magazijn in 1598 gevestigd werd, zooals hierboven beschreven. Toen dit huis spoedig in verval geraakte, besloot men in 1660 een nieuw en ruimer gebouw te stichten, waarvoor een kraan geplaatst werd, die vroeger met het wapen der Admiraliteit pronkte, zooals wij lezen bij van Reijn in zijn Beschrijving van Rotterdam. Waarschijnlijk reeds in voorbereiding van den tweeden Engelschen oorlog, bouwde men in 1662, na de gorzen tusschen Groenendaal en Oostpoort te hebben gedempt en opgehoogd, een tweede magazijn, recht tegenover de Oostpoort, de tegenwoordige kazerne. Boven de zeer breede poort van het gebouw was het beeld van den Zeegod, omringd van allerlei versieringen in grauwen steen uitgehouwen. In 1785 heeft het een geheele vernieuwing ondergaan en in 1823, dus thans honderd jaar geleden, werd het ingericht tot kazerne der mariniers. Aan de zijde der Nieuwehaven zijn geen andere kenteekenen der vroegere bestemming aangebracht, dan 's lands wapen met de twee leeuwen en het jaartal 1660 boven de poort, die toegang geeft tot een ruime binnenplaats, waar men nog een aardig gebeeldhouwd leeuwje vindt met de gekruiste ankers en de drie P's der Admiraliteit. In het gedeelte van het magazijn, dat niet in een kazerne werd veranderd, vindt men nog goed ingerichte bergplaatsen waarin de kleedingstukken der zeelieden werden bewaard. In den gevel der kazerne prijkt 's lands wapen, omringd van vlaggen en oorlogstuig. Ter weerszijden van de poort zijn vier zwaar getraliede, in elk der twee bovenverdiepingen vijf onge-traliede vensters. Een ruime gewelfde Pugno propatria hal geeft toegang tot het inwendige van het gebouw. Het wapen der Mariniers werd ingesteld in 1665, tijdens de Engelsche oorlogen. Sedert dien tijd werd het vijfmaal opgeheven, maar telkens weder in dienst gesteld; het heeft aan verschillende zeegevechten deelgenomen. In 1817 werd een compagnie Mariniers van Hellevoetsluis overgeplaatst naar Rotterdam, waar destijds een marinewerf gevestigd was. Een zeeofficier, de kapitein ter zee Ziervogel, werd commandant van het korps, daar gevreesd werd, dat de Mariniers anders niet aan hunne bestemming aan boord zouden beantwoorden en teveel een troep Infanterie zouden blijven. Volgens een Koninklijk besluit, gegeven te Brussel, 6 April 1821, werd

de Minister van Marine op diens voordracht gemachtigd de kazerne der Mariniers te Rotterdam te doen verplaatsen naar het thans daartoe dienende gedeelte van het zoogenaamde magazijn aan de Nieuwe Haven bij de Oostpoort aldaar, ten einde de Mariniers, gevestigd in de Galerij bij de Delftsche poort, waar zich nu een politiepost bevindt, daarin te doen overplaatsen, waaraan in 1823 gevolg gegeven werd. Uit een oogpunt van bezuiniging werd in 1850 het depot opgeheven en werden de Mariniers naar Vlissingen en Willemsoord verplaatst. Bij Ministerieele Resolutie van 1 Februari 1869 wordt den Commandant en Inspecteur der Mariniers opgedragen, ingevolge een brief van den Commissaris des Konings, zich naar Rotterdam te begeven en aldaar na te gaan welke herstellingen en veranderingen noodig waren om de oude Marinierskazerne weder geschikt te maken voor huisvesting van een gedeelte van een korps Mariniers, waartoe 2 tot 3 compagnieën, thans te Vlissingen in garnizoen, zouden worden aangewezen. Uit het onderzoek bleek, dat de voormalige kazerne „nog in deszelfs geheel, zooals ze vroeger door de Mariniers verlaten was, bestond”, terwijl het gebouw thans bewoond werd door een gedeelte van een te Rotterdam in garnizoen liggend bataillon Grenadiers. Verder wijdt de brief uit over exercitie- en schietterrein, herstel en jaarlijksch onderhoud door de gemeente en over het meubilair. Het schijnt dat Vlissingen meubelen geleend heeft, die teruggegeven zouden moeten worden, tenzij het Rijk ze overnam. Verder blijkt, dat de herstelling zal komen op / 8000.— waarbij niet behoort de herstelling van de dakgoten en het dak, hetgeen de kosten met / 3000.— verhoogt. De Minister acht het niet ondienstig er op te wijzen, „dat het gedeelte Mariniers, dat thans te Vlissingen in garnizoen is en een sterkte uitmaakt van 1 Hoofdofficier, 7 Officieren en 215 Onderofficieren en manschappen en die thans in aanmerking zouden komen naar Rotterdam verplaatst te worden, te Vlissingen behoorlijk gekazerneerd zijn.” Hoewel genegen om aan den wensch van het stedelijk bestuur van Rotterdam te voldoen, (het schijnt dat Rotterdam om Mariniers gevraagd heeft*) en het gedeelte Vlissingen naar die koopstad te verplaatsen, acht de Minister zich onbevoegd om daarvoor buitengewone gelden op de begroting van Marine te brengen. In 1869 werd de Marine te Vlissingen opgeheven en gingen de beide compagnieën naar Rotterdam waar ze in de volgende jaren herhaaldelijk op kalme wijze medewerkten om oproerige bewegingen onder het grauw te onderdrukken. In dat jaar was de kazerne aan partikulieren verhuurd. Volgens het Kazerne-archief is de eerste order daar ingeschreven op 17 April 1869, op welken datum de verwisseling dus schijnt te zijn geschied. Het garnizoen bestaat thans uit 2 divisieën (vroeger compagnieën) met 4 kapiteins,

de Minister van Marine op diens voordracht gemachtigd de kazerne der Mariniers te Rotterdam te doen verplaatsen naar het thans daartoe dienende gedeelte van het zoogenaamde magazijn aan de Nieuwe Haven bij de Oostpoort aldaar, ten einde de Mariniers, gevestigd in de Galerij bij de Delftsche poort, waar zich nu een politiepost bevindt, daarin te doen overplaatsen, waaraan in 1823 gevolg gegeven werd. Uit een oogpunt van bezuiniging werd in 1850 het depot opgeheven en werden de Mariniers naar Vlissingen en Willemsoord verplaatst. Bij Ministerieele Resolutie van 1 Februari 1869 wordt den Commandant en Inspecteur der Mariniers opgedragen, ingevolge een brief van den Commissaris des Konings, zich naar Rotterdam te begeven en aldaar na te gaan welke herstellingen en veranderingen noodig waren om de oude Marinierskazerne weder geschikt te maken voor huisvesting van een gedeelte van een korps Mariniers, waartoe 2 tot 3 compagnieën, thans te Vlissingen in garnizoen, zouden worden aangewezen. Uit het onderzoek bleek, dat de voormalige kazerne „nog in deszelfs geheel, zooals ze vroeger door de Mariniers verlaten was, bestond”, terwijl het gebouw thans bewoond werd door een gedeelte van een te Rotterdam in garnizoen liggend bataillon Grenadiers. Verder wijdt de brief uit over exercitie- en schietterrein, herstel en jaarlijksch onderhoud door de gemeente en over het meubilair. Het schijnt dat Vlissingen meubelen geleend heeft, die teruggegeven zouden moeten worden, tenzij het Rijk ze overnam. Verder blijkt, dat de herstelling zal komen op / 8000.— waarbij niet behoort de herstelling van de dakgoten en het dak, hetgeen de kosten met / 3000.— verhoogt. De Minister acht het niet ondienstig er op te wijzen, „dat het gedeelte Mariniers, dat thans te Vlissingen in garnizoen is en een sterkte uitmaakt van 1 Hoofdofficier, 7 Officieren en 215 Onderofficieren en manschappen en die thans in aanmerking zouden komen naar Rotterdam verplaatst te worden, te Vlissingen behoorlijk gekazerneerd zijn.” Hoewel genegen om aan den wensch van het stedelijk bestuur van Rotterdam te voldoen, (het schijnt dat Rotterdam om Mariniers gevraagd heeft*) en het gedeelte Vlissingen naar die koopstad te verplaatsen, acht de Minister zich onbevoegd om daarvoor buitengewone gelden op de begroting van Marine te brengen. In 1869 werd de Marine te Vlissingen opgeheven en gingen de beide compagnieën naar Rotterdam waar ze in de volgende jaren herhaaldelijk op kalme wijze medewerkten om oproerige bewegingen onder het grauw te onderdrukken. In dat jaar was de kazerne aan partikulieren verhuurd. Volgens het Kazerne-archief is de eerste order daar ingeschreven op 17 April 1869, op welken datum de verwisseling dus schijnt te zijn geschied. Het garnizoen bestaat thans uit 2 divisieën (vroeger compagnieën) met 4 kapiteins,

Foto C. Steenbergh.

DE MARINIERSKAZERNE TE ROTTERDAM.

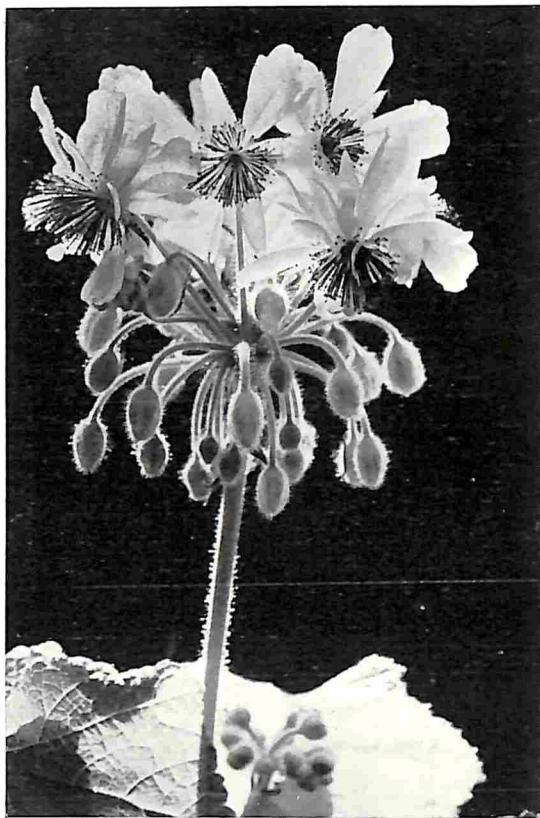
3 luitenants, 1 officier van gezondheid, 50 onderofficieren en 250 manschappen, onder bevel van den Luitenant-kolonel J. G. Gröschke, die bij officieren en minderen in hooge achting staat.

K. L. SCHAMP.

*) Dit waarschijnlijk in verband met het oproer van Jacob de Vletter, 31 October 1868, toen aan 's-Gravenhage assistentie werd gevraagd, waarna door een esquadron huzaren en een troep infanterie met de blanke sabel en geveld bajonet de straten werden schoongeveegd.

Sparmannia Africana.

Met den naam van „Kamerlinde” hoorden wij deze fraaie plant wel eens betitelen. Wij zijn van het gebruik van z.g.n. Hollandsche namen voor uitheemsche planten geen voorstander, evenmin als van het gebruik van in onze taal vertaalde wetenschappelijke namen, die dan voor inheemsche moeten doorgaan. Men verkrijgt daardoor maar al te dikwijls voor den leek nietszeggende namen, die een geheel verkeerd denkbeeld van de betreffende plant geven. Het is waar, de *Sparmannia africana* behoort tot de plantenfamilie der *Tiliaceae*, dus tot de Lindeachtigen, maar daarmee is dan ook alles gezegd, want uiterlijk gelijkt zij al heel weinig op een Linde. Een kamerplant is zij geenszins, wel zal men haar met wat zorg in een serre kunnen overwinteren, terwijl men haar des zomers het best buiten in den tuin kweekt. ☞ Wij zeiden daareven, dat de *Sparmannia* een fraaie plant is en hebben daarmee zeker niets te veel gezegd, aangezien zij als blad- zoowel als bloemplant groote waarde heeft. Zij vormt een struik, die ruim een paar Meter hoog wordt en die sterk vertakt is. De twijgen zijn dicht bezet met groote hartvormige bladeren, die van rechtopstaande bladstelen naar beneden hangen, waardoor de geheele bladvlakte in het oog valt. De bladeren zelf hebben een frisch, sappigroene kleur en zijn fluweelachtig behaard, aan de onder- zoowel als aan de bovenzijde. Een goed gekweekte *Sparmannia* maakt met haar groote, zachtgroene bladeren een allereprättigsten indruk; het is een inderdaad mooie plant. ☞ De bloemen verschijnen in den voorzomer in de bladoksels der jonge twijgen en zijn tot losse bloemrijke schermen vereenigd, die wonderlijk veel op die van een *Pelargonium* gelijken, aangezien de onontlooken knoppen, evenals van de laatste, naar beneden hangen. De bloemen zelf zijn vrij groot, 2 tot 2½ c.M. in doorsnede en schitterend wit. Een bijzondere bekoring aan deze bloemen geven de honingbakjes, die zoozeer op meeldraden gelijken, dat de oppervlakkige beschouwer ze daar zeker voor aanziet. Zij zijn echter iets korter dan de purpere meeldraden, draadvormig, levendig geel en dragen geen helmknopjes, hoewel de top iets omgebogen en levendig purper is, waardoor de vergissing nog te gereeder kan ontstaan. Zeer mooi spreken deze honingbakjes tegen het zuivere wit der bloembladeren. ☞ Iedere bloem op zich zelf duurt slechts korten tijd; toch duurt de bloei van iedere bloeiwijze tamelijk lang, aangezien de bloemen zich er achtereenvolgens aan ontwikkelen. ☞ De cultuur van de *Sparmannia africana* is tamelijk gemakkelijk. Zij is afkomstig uit het Kaapland, moet dus des winters vorstvrij gehouden worden, doch staat des zomers het liefst buiten op een lichte, luchtige, zonnige plek. Het is een snelle groeier, waarom zij dan ook een voedzamen doch niet al te zwaren grond verlangt. Een mengsel van graszoden en boschgrond met wat ouden koemest en rijkelijk zand, zal haar ten goede komen. Men geeft haar niet al te groote potten, doch zorgt er voor, dat zij vooral geen armoede lijdt, aangezien zij dan haar bladeren gemakkelijk laat vallen en haar fraai voorkomen daardoor verloren gaat. Verpotten om de paar jaren, direct na den bloei, verdient daarom aanbeveling. Des zomers moet men haar rijkelijk begieten en af

BLOEMEN VAN DE SPARMANNIA AFRICANA.

en toe wat vloeimest geven, des winters geeft men minder water, zonder haar daarom droog te laten worden. Zooals wij reeds zeiden, moet deze *Sparmannia* des zomers buiten staan, voor de tweede helft van Mei mag men ze echter niet in den tuin zetten, aangezien zij zeer gevoelig is voor vorst. Half September brengt men ze dan weder in een serre, waar zij een zoo licht mogelijke plaats, ver van kachelwarmte verlangt. Vorst verdraagt zij gedurende den winter heelemaal niet. ☞ Wordt een *Sparmannia* wat ouder, dan verliest zij een gedeelte van haar bladeren en krijgt daardoor een minder mooi aanzien. Dit kan men gemakkelijk verhelpen door zulke exemplaren in de tweede helft van Maart goed diep in te snijden; zij zullen dan wel is waar dat jaar niet bloeien en er aanvankelijk akelig kaal uitzien, doch lang duurt dit niet, want de oude takken loopen gemakkelijk uit en eer de zomer voorbij is, zal zij een aantal rijk met groote bladeren bezette twijgen hebben gevormd, die haar een vroolijk aanzien geven en waaruit zij het volgende jaar weder rijk zal bloeien. ☞ De in het voorjaar afgesneden twijgen kan men gedeeltelijk als stekken gebruiken. Deze worden onder een blad afgesneden, men laat ze een paar uur drogen en zet ze dan in zandige aarde onder een stolp, die aanvankelijk met een stuk grauw papier gedekt wordt. Deze stekken zullen, wanneer zij niet te koud worden gezet, gemakkelijk wortelen. ☞ De

Sparmannia africana is reeds een zeer oude plant, zij was reeds aan Linnaeus bekend, die haar noemde naar den Zweedschen reiziger Dr. Sparmann. Zij werd uit het Kaapland in Engeland ingevoerd; een zeer goede afbeelding verscheen toen van haar in deel XV, 1801 van Curtis's Botanical Magazine. E. TH. W.

Een Friesch kinderliedje.

☞ Onderstaand versje hoorde ik in Friesland (Leeuwarden en Bithoek). Het wordt vooral gezongen wanneer een grootvader zijn kleinkind op de knie laat rijden, en verdient m.i. wel ruimere bekendheid.

HINDINDIN.

Van een ei komt een hin,
Van een hin komt een ei,
En van gries komt grij,
En van grij komt gries,
En die net zot is, die is wies,
En die net wies is, die is zot,
En van koon komt grot.
En van grot komt koon,
En een priester is een boon 1),
En een boon is een priester,
Van bingelingiester,
Van tingelingelap.
En van brij komt pap.

En van pap komt brij, De wagen is verbrand;
En 't vragen dat is vrij, En de peerdjes loopen in 't land.
En vrij is het vragen, Ho, peerdjes ho!
Verbrand is de wagen, V. D. L.

1) Een priester is een tuinboon.

De poortjes van de Penshal te Leiden.

De merkwaardige, wat lang-gerekte, maar vooral wat het midden-gedeelte betreft rijk-gesierde gevel van Leiden's Raadhuis trekt alle aandacht af van de trouwens onbelangrijke huizen tegenover het eerwaardige gebouw. Iets is daar echter toch wél, dat even bezichtigd verdient te worden, n.l. een fraai poortje van bergsteen, waarvan de rondboog, waarin een schaapskop als sluitsteen dienst doet, versierd is in den renaissance-trant van het Stadhuis. De fries daarboven vertoont leeuwen- en vrouwenkopjes en vruchten; daarop rust, op dierenklauwen, een rijk versierd cartouche, waarin Leiden's wapen met schilddragers kloek en scherpomlijnd is gehouden. Een jaartal onder het wapen vertelt, in welk jaar dit poortje hier gebouwd werd: in 1607. ☞ Het sierde vroeger den ingang van de Penshal of Pensmarkt, waar de afval van geslachte dieren, alsmede varkensvleesch, te koop werd aangeboden. Van oudsher af reeds werd die

Foto C. Steenbergh.

HET POORTJE VAN DE PENSHAL
TE LEIDEN AAN DE LANGEBRUG.

De poortjes — vóór 1607 waren het simpele hekken — die slechts op marktdagen geopend werden, zijn de eenige herinneringen aan de „Penshal” in de Sleutelstad. A. L.

VAN MENSCHEN EN DIEREN

14) door G. D. ROBERTS

DE man in den boeg merkte onder de visschen, die op zijn verblindend lokaas toezwommen, den grooten leider op, een voet langer dan een zijner volgelingen, en zijn donkere oogen glinsterden van begeerte. Het handvat van de speer verhief zich steil in zijn vasten greep, hij boog door aan de knieën en zijn heele lichaam nam een houding aan als van een dier dat gereed staat tot den sprong. De reusachtige visch zwom bijna vlak onder de kanoe. De speer vloog naar beneden waarbij de man schijnbaar al zijn kracht er op zette, zonder nochtans zijn evenwicht te verliezen of het zwakke schuitje, waarop hij stond, te heftig te doen schommelen. Het volgende oogenblik verhief hij zich luid brommend weer in zijn volle lengte, een reeks vloeken uitstootend tusschen zijn opengeklemd tanden en naar zijn speer kijkend met een gezicht zoo kwaad alsof hij hem in splinters wilde hakken. Hij had zijn slag gemist; hij, de geoefendste speerstoeter op de rivier. Hij begreep er niets van. Zijn makker in den achtersteven keek hem met een spottend verbaasd gezicht aan. „Je moet eens naar Frederictown gaan, Bill en je daar een bril koopen,” raadde hij hem vriendelijk aan. Bill vertelde hem met nadruk van een andere plaats, waar hij heen kon gaan en waar 't warmer was dan in Frederictown. Daarop lieten zij de kanoe voortglijden, zoodat de waterbewoners zich van hun schrik konden herstellen en weer tot rust komen. De oorzaak dat de speerwerper gemist had, was deze. De groote zalm was niet rustig zooals zijn makkers. Zijn wonde, die zijn kracht ondermijnde, kwelde hem hevig. Er hadden zich aantallen gulzige parasieten op vastgezogen, wat hem een gloeiende koorts bezorgde en hem vreeselijk onrustig maakte. Aangetrokken door den toortsgloed, was hij er met rustelooze heftigheid heen gezwommen. Waarom wist hij niet, maar hij wou dit hebben en hij wou het dadelijk hebben. Toen hij in zijn verbeelding een anderen visch zag, die hem den weg

versperde, was hij op een erg on-zalmachtige manier woedend geworden en op den indringer toegestormd, ten einde hem op zij te dringen met zijn vooruitstekende hoornachtige onderkaak. Die kwaadaardige aanval had hem gered, want juist op dat oogenblik had de man in de kanoe de doodelijke vischspeer naar beneden gestooten. De zalm voelde een verdoovenden slag bij zijn staart waar een der tanden hem geraakt had en opnieuw een diepe wonde had veroorzaakt. Verschrikt en voorgoed genezen van zijn verlangen naar de noodlottige vlam, zwom hij snel stroomop en rustte niet voor hij vele mijlen gebracht had tusschen zich en die onverklaarbare ervaring. Hij voelde zich nu onbegrijpelijk vermoeid, geheel buiten verhouding van den korten maar snellen tocht dien hij had afgelegd. Hij begreep niet hoezeer de oude wonde met haar knagende parasieten en de nieuwe wond met haar schok en bloedverlies zijn krachten sloopten. Maar juist omdat zijn levenskracht zoo afnam, dreef de natuur, die steeds gericht is op het voortbestaan van de soort, hem des te sterker naar de broedplaatsen van den oorsprong der rivier. Hoe vermoeid hij ook was, vervolgde hij, na enkele minuten gerust te hebben, zijn reis, in zijn koortsige haast de overige leden van zijn troepje ver achter zich latend. Dien heelen nacht, den volgenden ochtend en een stuk van den middag zwom hij onafgebroken voort, tot hij het groote meer bereikt had aan den voet van den waterval. Op iederen anderen tijd zou hij hier lang genoeg gerust hebben om geheel onder zijn verhaal te komen, alvorens hij den moeilijken sprong ging wagen. Deze waterval was verreweg de geweldigste moeilijkheid van de heele rivier — een hinderpaal zoo groot, dat slechts de krachtigste en moedigste visschen van den troep er ooit in slaagden hem te overwinnen. Eenmaal stak onze zalm midden in het meer liggend kop en schouders boven water als wilde hij den loeienden muur van wit schuim en barnsteengeel vóór zich verkennen. Toen wierp hij zich met een geweldigen zet acht of tien voet hoog de lucht in, kwam verscheiden voet onder den top van den waterval terecht en met die geweldige schroef-beweging van lichaam en staart schoot hij lijnrecht omhoog in de loodrechte waterkolom. Maar hij had zijn kracht overschat. Vlak onder het punt, waar het water neerdonderde met zoo een vaart dat het een muur van topaas leek en een snelheid zoo groot, dat het leek alsof het stil stond, werd zijn vaart gestuit. Het volgende oogenblik werd hij teruggeslingerd en door het borrelende water neergeslagen tot op den woelenden bodem van het meer. Half versuft zocht hij zijn weg naar het diepe, rustige water aan één zijde van het meer en bleef daar stil onder een rots liggen, trachtend zijn krachten te herwinnen. Maar hij kon niet flink

Foto C. Steenbergh.

HET POORTJE VAN DE PENSHAL
TE LEIDEN AAN DE BREESTRAAT.

uitrusten door de pijn zijner wonden, de irritatie der zoetwaterparasieten en die hardnekkige koortsigheid van zijn bloed. Als in de wildernis eenmaal de dood zijn prooi heeft besprongen, doch niet geheel kan te pakken krijgen, schijnt het wel dat het slachtoffer alle slagen van het noodlot moet verduren. En zoo werd de groote zalm door zijn eigen toestand opgejaagd om het waagstuk opnieuw te beproeven, lang vóór hij zich weer voldoende hersteld had. Opnieuw lichtte hij kop en schouders boven het water, in het midden van het waterbekken liggend en zag naar den waterval door den regenboog heen die ervoor stond, om zich er van te vergewissen, dat hij het beste pad gekozen had. Juist zag hij hoe een kleinere visch het zonlicht tegemoet sprong, één oogenblik als een sikkels van gepolijst zilver scheen tegen het schuim van den waterval; hoe hij zich met kracht en nauwkeurigheid boven het schuim in den helderen stroom van massief barnsteen wierp en triomfantelijk voortschoot over de schitterende rotspunt. ☼ Dit gezicht verjoeg het laatste spoor van zijne voorzichtigheid. Met verheven woede schoot hij voort tot den voet van den waterval en sprong hij de lucht in door den trillenden glans van het licht en het zwiepende spatten van het schuim. ☼ Het was een prachtige sprong, twee voet hooger dan bij zijn eerste poging en ruim een voet hooger dan die van zijn geslaagden voorganger. Maar het was, helaas, een sprong in het blinde en door de wonde in zijn staartvin kwam hij niet terecht waar hij gerekend had te komen. Hij raakte den barnsteen zuil op zij, waar de watermassa te dun en te ijl was om hem stevige houvast te geven. Hij wrong zich krampachtig en sloeg met al zijn kracht tegen het water aan, maar het verraderlijke element week opzij in plaats van hem den vasten tegenstand te bieden dien hij behoefde. Hij werd opzij geworpen, tegen een uitstekend rotspunt geslingerd en weer op den bodem gesmakt. ☼ Dezen keer was hij niet gedeeltelijk, maar geheel bedwelmd.

Eenige oogenblikken bleef hij liggen als een stuk steen en werd omgerold en gebeukt door de vallende watermassa. Toen werd hij door den stroom opgeworpen en meegevoerd en dreef hij met de kleine golfjes, met den buik naar boven, over het in zonlicht badende meer. Toen kwam hij een klein beetje op zijn verhaal, draaide zich om en zwom door een zwakken slag van zijn staart naar het rustiger water aan den oever. Hij was er zich flauw van bewust, dat hij zoo spoedig mogelijk weer op krachten moest komen, ten einde opnieuw een poging te wagen. Door de duisternis van zijn omnevelden geest lokte hem voortdurend het visioen van de verwijderde witte kiezelvlakten waar de zalmen gewend waren kuit te schieten. ☼ Uit een oogpunt van veiligheid had hij het diepe water moeten opzoeken; maar op het oogenblik was zijn geest zoo verward, dat zelfs zijn instinct hem in den steek liet, daar zijn lot beslist was. Hij zwom blindelings en zwakjes steeds recht vooruit, bemerkte dat het water ondiep werd, keerde besluiteloos om en voelde plotseling hoe een grijpend gewicht zich vastklemde aan zijn rug en scherpe tanden brandend beten diep in zijn hersens. ☼ Met een uiterste krachtinspanning slingerde hij zijn aanvaller van zich af, maar dit had zijn laatste krachten uitgeput. Diezelfde ruk wierp hem in het ondiepe water. Met een zwaren slag, die het water deed opspatten, viel hij op zijn zijde, half op het droge, zoodat de rauwe wond in zijn schouder naar de zon gekeerd lag. Het volgende oogenblik had zijn aanvaller — een magere donkerbruine wezel met puntigen snuit en schitterende, woeste oogen — hem weer besprongen en scheurde hij hem de keel open. Maar de zalm lag te trillen en voelde er niets van. ☼ Toen de wezel zeker was dat zijn prooi mordsdood was, trachtte hij het lijk op den oever te sleuren. Hier op het

open strand in het volle zonlicht, kon hij onmogelijk op zijn gemak zijn maal verslinden. Hij hield er niet van zoo aan den weg te timmeren. Wel is waar was hij, zijn grootte en gewicht in aanmerking genomen, een wonder van kracht, daar zijn lenig lichaam een massa van spieren en pezen was. Maar de doode zalm was zwaar. Onverpoosd trekkend, lukte het hem met horten en stooten den visch zowat heelemaal op het droge te halen. Maar om hem het strand op te trekken en onder de schaduw der struiken — dat ging zijn krachten te boven. Daarom was hij zoo verstandig te trachten eerst zooveel mogelijk het gewicht te verminderen en tegelijkertijd zijn krachten te doen toenemen, door er zooveel mogelijk van te eten, terwijl hij intusschen geen oogenblik verzuimde tersluiks met zijn kwaadaardige oogen de struiken te belooien, uit vrees, dat een beer of een lynx voor den dag zou komen en hem zijn prooi zou betwisten. ☼ Hoog boven hem in den wolkeloozen hemel vloog langzaam een donkere gestalte, die met harde, glazige oogen van zwart en goud de aarde bekeek. Het langzame drijven op beweginglooze vleugels hield op. De geweldige vlerken werden gesloten, de glanzende witte kop en de donkere slagpennen schoten steil naar beneden en de groote vogel viel als een steen uit den hemel naar omlaag. De wind floot door zijn dik vederkleed. ☼ Bij het geluid van dit schelle gefluit, keek de wezel op met een snerpanden, uitdagenden kreet. Een deel van een seconde dacht hij bij vergissing, dat hij met een havik te doen had; en daar hij een kleine roover was, die geen vrees kende, was hij bereid iederen havik het hoofd te bieden als het ging om de verdediging van zijn rechtmatige

prooi. Te laat zag hij zijn vergissing in. Met een schreeuw van woede kromp hij ineen en sprong achteruit. Maar het leek wel alsof hij regelrecht in de klauwen van den arend sprong. ☼ Moedig tot zijn laatsten ademtocht, beet hij vergeefs in de harde, dik met veeren bekleede dij boven hem. Maar hij kreeg slechts een bek

IN HET RIJK DER EEUWIGE SNEEUW.

vol dons te pakken. Toen sloten de klauwen van staal zich onverbiddelijk om zijn lichaam en met een kermenden snik ontvlood zijn leven. De geweldige vogel opende zijn klauwen en wierp het slappe, bruine lichaam op zij, als verwaardigde hij zich niet met zulk taai en stinkend vleesch te voeden. ☼ Met opgeheven vlerken kwam hij neer naast den zalm en zette er arrogant een poot op als teeken dat hij van hem was. Een paar seconden bleef hij om zich heen kijken, alsof zijn doordringende, meedoogenlooze oogen een ieder uitdaagden, die het zou wagen hem zijn prooi te betwisten. Daar er niemand kwam, begon hij daarna aan zijn maal, het zachte vleesch met zijn snavel losscheurend en in groote happen verslindend. Van tijd tot tijd verhief hij zijn mooien, woesten witten kop, waarover bloederige strepen liepen, en keek nieuwsgierig op als een zilveren sikkels, die een zalm was, den waterval tegemoet sprong. Hem leek dit een nuttelooze en onverklaarbare wijze van doen. Toen hij de grootste helft van de prooi verslonden had, greep hij de rest in zijn klauwen, rees met krachtigen vleugelslag in de lucht en vloog over het witte gedonder van den waterval en de donkere uitgestrektheid der scheerlingboschjes daarachter naar de eenzame granietrots in welks gespleten top hij zijn kroost had.

(Wordt vervolgd).

Ontvangen Boeken.

De Uitgevers-Maatschappij „Haga” te 's-Gravenhage zond ons „Wind en Water, Klank en kleur”, door R. J. de Stoppelaar, zijnde een keur uit de schetsen van den schrijver in „het Vaderland”.